DOI: 10.31617/3.2025(138)02
УДК 339.9:330.3

ГОНЧАРЕНКО Олена,
к. е. н., доцент кафедри світової економіки
Державного торговельно-економічного
університету
вул. Кіото, 19, м. Київ, 02156, Україна
o.v.goncharenko@knute.edu.ua

HONCHARENKO Olena,
PhD (Economics), Associate Professor
at the Department of World Economy
State University of Trade and Economics
19, Kyoto St., Kyiv, 02156, Ukraine
ORCID: 0000-0003-2563-810X

ГЛОБАЛЬНИЙ ВИМІР ШЕРИНГОВОЇ ЕКОНОМІКИ

Глобальні економічні виклики, такі як посилення нерівності, ресурсні обмеження й екологічні загрози, потребують пошуку нових моделей економічного зростання, здатних забезпечити стійкий та справедливий розвиток. Шерингова економіка, орієнтуючись на ефективне використання активів через цифрові платформи, мінімізацію транзакційних витрат і розширення доступу до базових благ, є прогресивною альтернативою традиційним моделям. Розглянуто феномен шерингової економіки як важливого драйвера глобальних економічних трансформацій, зокрема її вплив на підвищення ресурсоефективності, зниження енергетичної інтенсивності та стимулювання економічного зростання. Досліджено роль цифрових платформ у поширенні цієї моделі, яка забезпечує нові механізми створення вартості, у т. ч. через мережеві ефекти. Методологічною основою дослідження є сукупність загальнонаукових та спеціальних методів, як-от порівняльний аналіз, узагальнення, систематизація, структурний підхід та метод контент-аналізу. Практична значущість дослідження полягає у систематизації моделей шерінг-економіки й аналізі їхнього впровадження на прикладі Airbnb, Uber, BlaBlaCar. Виявлено основні драйвери (технологічні інновації, зміна споживчих звичок, розвиток цифрових платформ) та бар'єри (регуляторні обмеження, соціальні та безпекові аспекти) розвитку шерингової економіки. Підтверджено гіпотезу, що зростання популярності шеринг-економіки сприяє підвищенню ВВП, зниженню енергетичних витрат та ефективнішому використанню ресурсів. Визначено ключові соціальні, економічні та технологічні чинники, що впливають на її розвиток. Обґрунтовано перспективи інтеграції шерингової економіки у глобальну економічну систему, її вплив на торгівлю, бізнес-моделі та ринок праці. Отримані результати можуть бути використані у формуванні економічної політики та стратегій розвитку цифрових платформ, сприяючи сталому економічному зростанню.

GLOBAL DIMENSION OF THE SHARING ECONOMY

Global economic challenges, including rising inequality, resource constraints and environmental threats, require the search for new models of economic growth that can ensure sustainable and equitable development. The sharing economy is a progressive alternative to traditional models, focusing on the efficient use of assets through digital platforms, minimising transaction costs and expanding access to basic goods. The phenomenon of the sharing economy as an important driver of global economic transformations is considered, in particular, its impact on increasing resource efficiency, reducing energy intensity and stimulating economic growth. The role of digital platforms in the spread of this model, which provides new mechanisms of value creation, in particular through network effects, is investigated. The methodological basis of the study is a combination of general scientific and special methods, including comparative analysis, generalisation, systematisation, structural approach and content analysis. In practical terms, the study is significant for systematising the models of the sharing economy and analysing their implementation on the example of Airbnb, Uber, and BlaBlaCar. The main drivers (technological innovations, changes in consumer habits, development of digital platforms) and barriers (regulatory restrictions, social and security aspects) of the development of the sharing economy have been identified. The hypothesis has been confirmed that the growing popularity of the sharing economy contributes to an increase in GDP, reducing energy costs and more efficient use of resources. The key social, economic and technological factors that influence its development are identified. The prospects for the integration of the sharing economy into the global economic system, its impact on trade, business models and the labour market are substantiated. The obtained results can be used in the formation of economic policies and strategies for the development of digital platforms, contributing to sustainable economic growth.

Copyright © Автор(и). Це стаття відкритого доступу, яка розповсюджується на умовах ліцензії Creative Commons Attribution License 4.0 (https://creativecommons.org/licenses/by/4.0/)

Ключові слова: глобальні трансформації, економічні диспропорції, ефективність використання, ресурсоефективність, соціально-економічний розвиток, шерингова економіка.

Keywords: global transformations, economic imbalances, efficiency of use, resource efficiency, socio-economic development, sharing economy.

JEL Classification: L86, O33.

Вступ

Глобальні виклики сучасності, зокрема поглиблення економічної нерівності, ресурсні обмеження та екологічні загрози, зумовлюють необхідність пошуку нових економічних моделей, здатних забезпечити стійке зростання та соціальну рівновагу. Відповідно до звіту "Виживання найбагатших" (*Oxfam*, 2023) 63% новоствореного глобального багатства у 2020–2022 рр. зосередилося в руках 1% найбагатших осіб світу. Такий дисбаланс свідчить про системний характер економічної нерівності, головними чинниками якої є розрив між темпами зростання інфляції та заробітної плати, що зачіпає щонайменше 1.7 млрд працівників у світі. Зменшення купівельної спроможності домогосподарств загрожує подальшим загостренням соціальної напруги та посиленням макроекономічної асиметрії.

В умовах глобальної економічної нестабільності шерингова економіка постає як прогресивна альтернатива традиційним моделям, що орієнтовані на надмірне споживання та неефективний розподіл ресурсів. Основою парадигми шерингової економіки є оптимізація використання активів, зниження транзакційних витрат та розширення доступу до базових благ через цифрові платформи. Така модель економіки віддзеркалює цілі сталого розвитку (*United Nations Development Programme*, *n. d.*), сприяючи відповідальному споживанню, зниженню екологічного впливу та зменшенню потреби в новому виробництві. Вона також стимулює економічне зростання, створює нові можливості для зайнятості та підприємництва, що допомагає подоланню бідності. Використання технологічних інновацій у шерингових платформах підтримує розвинення інфраструктури, сталий розвиток міст та громад, а також полегшує боротьбу зі зміною клімату.

Шерингова економіка належить до онтологічної парадигми, яку досліджували А. Мазаракі та В. Лагутін, оскільки вона відображає зміни в сутності економічних відносин, що охоплюють нові форми доступу до ресурсів, замість традиційного володіння ними. Такий підхід акцентує на тимчасовому користуванні, а не на постійному володінні, що дає змогу підвищити ефективність і зменшити екологічний вплив (Мазаракі *&* Лагутін, 2022). Дослідження свідчать, що зростання популярності шеринг-економіки на 1% сприяє підвищенню ВВП на душу населення на 0.032% та зниженню енергетичної інтенсивності на 0.018% (*Dabbous & Tarhini*, 2021). Крім того, серед позитивних ефектів спостерігаються скорочення викидів транспортних засобів і загальна ресурсоефективність (*Laukkanen & Tura*, 2020). Ця економічна модель також

інтегрується в епістемологічний парадигмальний комплекс, оскільки передбачає нові методи дослідження, що базуються на синергетичних принципах і нелінійних взаємозв'язках у соціально-економічних процесах. Аналіз тенденцій розвитку шерингової економіки є важливим для розробки стратегій подолання соціально-економічних диспропорцій та забезпечення сталого розвитку. Отже, шерингова економіка є не лише новим підходом до організації економічної діяльності, а й основою для розуміння і формулювання нових економічних парадигм, що віддзеркалюють потреби та виклики сучасності.

Актуальні дослідження відображають багатогранність шерингової економіки як драйвера трансформацій у глобальній економіці. Зокрема, концептуальні засади, мотивацію учасників і чинники впровадження шерингових моделей в різних регіонах проаналізовано у дослідженнях *Hossain* (2020), *Rathnayake et al.* (2024). У праці *Gerwe & Silva* (2020) розроблено концептуальну типологію шеринг-економіки, а питання бізнес-моделей та регіональних особливостей розглянули *Curtis & Lehner* (2019); *Curtis & Mont* (2020). У дослідженні *Sánchez-Pérez et al.* (2021) висвітлено ключові тенденції розвитку шеринг-економіки; екологічні переваги розкрито у праці *Sharma* (2022), а економічні аспекти – у публікації *Stepnov* (2021). У звіті (*Governance Studies at Brookings*, 2017) окреслено вплив шеринг-економіки на локальне економічне зростання, тоді як фактори ефективності бізнес-моделей досліджено у *Rojanakit et al.* (2022).

Українські науковці також здійснили значний внесок у дослідження шерингової економіки. Так, Галуцьких та Кошкарьова (2021) аналізували передумови та моделі розвитку шерингової економіки; А. Герасименко визначила шеринг як один із ключових трендів економічного розвитку (*Gerasymenko*, 2020); І. Гришова і К. Нестерова запропонували регуляторні заходи для підтримки шеринг-економіки (*Gryshova & Nesterova*, 2021); О. Гуцан дослідив правові та управлінські аспекти функціонування шерингових платформ (Гуцан, 2021), а К. Краус, Н. Краус та О. Марченко розглянули детермінанти їхнього зростання (*Kraus et al.*, 2023).

Метою статті є визначення ролі шерингової економіки у трансформаційних процесах глобальної економіки, аналіз її впливу на соціально-економічний розвиток та формування нових бізнес-моделей. В основу дослідження покладено гіпотезу, що шерингова економіка є важливим драйвером економічного зростання, забезпечуючи оптимізацію використання ресурсів, зниження транзакційних витрат та розширення доступу до базових благ, що сприяє зменшенню соціально-економічних диспропорцій. Перевірка висунутої гіпотези здійснена із застосуванням комплексу методів наукового дослідження, зокрема порівняльного аналізу, узагальнення та систематизації, що дозволило провести класифікацію моделей шерингової економіки, виокремити її структурні компоненти та виявити ключові механізми функціонування.

Інформаційною базою дослідження є праці українських та зарубіжних науковців, аналітичні огляди міжнародних організацій, а також емпіричні дослідження, що присвячені аналізу шерингової економіки та її впливу на трансформаційні процеси в глобальній економіці. До цієї бази також належать аналітичні звіти глобальних організацій, як-от *Oxfam* (2023), *Deloitte* (*n. d.*), *PriceWaterhouseCoopers* (*n. d.*), *Gitnux* (*n. d.*), *Statista* (2024, *April*), *Brookings Institution* (*Yaraghi & Ravi*, 2016, *December* 29). Для збору даних у дослідженні застосовувалися методи аналізу вторинних даних, контент-аналіз наукових публікацій і звітів, а також методи систематизації та інтеграції інформації з актуальних наукових і аналітичних джерел.

Стаття зосереджена на важливих аспектах, які раніше не були достатньо досліджені, зокрема інтеграції шерингових моделей у глобальні економічні процеси, їхньому впливі на соціально-економічний розвиток, у т. ч. зменшенні економічної нерівності. Аналізуючи ці питання, запропоновано підхід до розуміння шерингової економіки як парадигми, що формує нові економічні моделі та трансформує традиційні економічні структури.

У першому розділі розглянуто концептуальні засади шерингової економіки, її еволюцію, теоретичні підходи та відмінності від традиційних економічних моделей. Другий розділ присвячено класифікації моделей шерингової економіки, систематизації бізнес-моделей та визначенню їхніх структурних характеристик у контексті ринкових механізмів. Третій аналізує ключові фактори розвитку шерингової економіки, зокрема соціально-економічні, технологічні та регуляторні аспекти, а також виявляє бар'єри її поширення. У четвертому розділі досліджено вплив шерингової економіки на глобальні економічні трансформації, її роль у забезпеченні сталого розвитку та перспективи інтеграції в глобальну економіку.

За підсумками дослідження очікується виявлення ключових механізмів впливу шерингової економіки на оптимізацію використання ресурсів, зниження транзакційних витрат та підвищення економічної ефективності. Отримані результати можуть стати основою для формування конкретних рекомендацій, вони матимуть потенціал для розробки стратегічних інструментів як для державної економічної політики, так і для бізнес-середовища, що дасть змогу зменшити соціально-економічні диспропорції та підвищити конкурентоспроможність, адаптивність і стійкість економічних систем у глобальному масштабі.

1. Концептуальні підходи до шерингової економіки

Швидкий розвиток цифрових технологій став основним чинником змін у споживчій поведінці, сприяючи появі нових моделей економіки. Однією з таких моделей є шерингова економіка, яка дозволяє орендувати чи позичати ресурси безпосередньо через онлайн-платформи (Новікова та ін., 2023). Ця модель, заснована на принципі "рівний до рівного", знижує витрати та підвищує гнучкість споживання, змінюючи традиційні підходи до власності та використання активів (*Hamari et al.*, 2015).

Концепція шерингової економіки почала активно розвиватися після глобальної економічної кризи 2008 р., хоча ідеї цієї моделі обговорювали ще наприкінці XX ст. Піонерами цієї економічної моделі стали такі компанії, як *BlaBlaCar*, *Airbnb* та *Uber*, які продемонстрували можливості спільного використання ресурсів, що змінило ринок споживання і стало потужним драйвером економічних змін.

Дефініційну дилему поняття "шерингова економіка" досліджували на основі аналізу в майже 1.5 тис. наукових публікацій (*Sánchez-Pérez et al.*, 2021). У результаті ідентифіковано 50 визначень цього поняття, а тематичний аналіз дозволив виділити 9 ключових напрямів, що формують концепцію шерингової економіки: економічна ефективність, управління обміном, технологічна та бізнес-модель, культура споживання, екологічна стійкість, соціальна орієнтація, створення цінності та система виробництва.

Феномен шерингової економіки, який набуває дедалі більшої популярності серед компаній і науковців, характеризується значною термінологічною варіативністю. У дослідженнях часто використовуються такі терміни, як "шерингова економіка", "спільне споживання", "економіка спільного користування", "економіка спільної участі" (Руда & Ільницький, 2020), "мережева економіка" та "пірингова економіка". Однак відсутність єдиної дефініції створює наукову прогалину й ускладнює аналіз цього явища (*Görög*, 2018). Зазначені терміни мають певні концептуальні відмінності. Зокрема, шерингова економіка є більш вузьким поняттям, орієнтованим на повторне використання недовикористаних активів. Ключовою особливістю цієї моделі є те, що обмін активами та ресурсами часто відбувається за сигналами від споживачів без фінансової компенсації, що суттєво відрізняє її від ширшого поняття спільного споживання.

Оскільки шеринг розвивається на основі споживчих сигналів у вигляді соціального схвалення, то для оцінки створюваної цінності від повторного доступу до вже наданої послуги або ресурсу можна використовувати дво- або триступеневу модель: отримання сигналу від соціальної спільноти (ініціатива або тестування), створення бізнес-моделі та оцінка переваг шерингу для кінцевих споживачів (*рисунок*) (*Stepnov*, 2021).

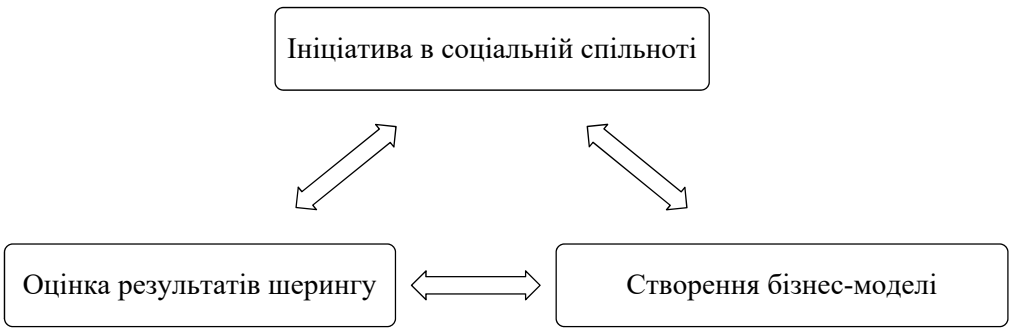

Модель життєвого циклу шерингу

Джерело: побудовано автором.

На основі узагальнення наукових досліджень *шерингову економіку* слід трактувати як економічну модель, що базується на спільному використанні, обміні або оренді активів і ресурсів через цифрові платформи з акцентом на ефективність, екологічність та соціальну взаємодію. Такий підхід не лише узагальнює ключові концепції шерингової економіки, але й створює базу для її подальшого дослідження та практичного впровадження через інтеграцію сучасних технологій, розвиток нових бізнес-моделей та стимулювання сталого розвитку економічних і соціальних систем.

Основні концептуальні підходи демонструють, що шерингова економіка є багатогранною економічною моделлю, яка інтегрує різні теоретичні та практичні аспекти. Вона об'єднує економічні, соціальні та технологічні детермінанти, що визначають її структуру і функціонування. Цей комплексний підхід не тільки обґрунтовує теоретичні засади, а й позиціює шеринг як важливий фактор соціально-економічних змін, який потребує подальшого удосконалення методологій аналізу та прогнозування динаміки розвитку моделі.

2. Класифікація моделей шерингової економіки

Розрізняють чотири моделі шерингової економіки, кожна з яких фокусується на своїх ціннісних пропозиціях і стратегічних намірах, але всі вони акцентують на зростальній мінливості організаційних кордонів (*Constantiou et al*., 2017).

Ринок шерингової економіки базується на шерингових інтернет-платформах, які з'єднують однодумців і створюють довіру в режимі онлайн. Люди діляться товарами, знаннями, ґрошима, навичками, мережами, контентом та іншими споживчими цінностями. Такі платформи і формують ринок шерингу.

Слід зазначити, що існує плюралізм наукових поглядів щодо класифікації шерингової економіки. Наприклад, ґрунтуючись на аналізі літератури та емпіричних прикладах, виокремлено 13 бізнес-моделей шеринг-економіки, які охоплюють моделі доступу, платформи обміну та спільного виробництва (*Laukkanen & Tura*, 2020).

Комплексну структуру бізнес-моделей для аналізу шеринг-економіки з 26 ключових елементів систематизовано у трьох блоках: створення цінності, доставка цінності та захоплення цінності (*Ritter & Schanz*, 2019). Дослідження демонструє, що шеринг-економіка охоплює різні моделі, від економіки доступу до платформної економіки, які спрямовані на оптимізацію використання ресурсів і збільшення соціальної взаємодії. Автори підкреслюють, що 75% платформ базуються на моделі *B2C* ("бізнес-до-споживача"), тоді як інші – на моделі *P2P* ("рівний-рівному"). Запропонована структура дозволяє бізнесам і науковцям оцінювати довгостроковий потенціал моделей, враховуючи їх екологічний, соціальний та економічний вплив.

У дослідженні (*Gerwe & Silva*, 2020) класифікують шерінг-економіку як систему, що містить понад 30 різних платформних моделей, розділених за типами взаємодії щодо прав власності на актив (*B2B*, *B2C*, *P2P*) та ринковими механізмами обміну ресурсами (спільне використання, оренда, обмін).

До моделей шерингової економіки за ринковими механізмами належать:

- спільне використання фізичних ресурсів через оренду спільних житла, квартир/будинків, офісів, засобів транспорту;
- спільне створення та виробництво через спільноти, спільний дизайн, відкриті інновації, відкриті джерела;
- кооперація та взаємодопомога через кооперативи, коворкінги, платформи обміну знаннями та талантами**,** харчові кооперативи;
- фінансові моделі, як-от краудфандинг, краудсорсинг, крауд-інвестинг, соціальне кредитування;
- цифрові платформи для освіти й обміну знаннями через масові відкриті онлайн-курси та платформи обміну інформацією;
- торгівля та перепродаж.

У *таблиці* ці моделі структуровано за ринковими механізмами обміну ресурсами.

Таблиця

Структуризація моделей шерингової економіки за ринковими механізмами обміну ресурсами

Назва моделі	Зміст	Приклад	
		світ	Україна
Спільне використання фізичних ресурсів			
Спільне житло	Приватні домогосподарства інтегруються в спільноту для спільного використання житлових приміщень, зручностей і розподілу домашніх обов'язків, що сприяє соціальній взаємодії й ефективнішому управлінню ресурсами	*Bowden House Community* та *LILAC* у Великій Британії	"Дім Майбутнього", кооперативні поселення *Co-living One*
Платформи спільної оренди квартир/будинків	Платформи забезпечують зв'язок між власниками житла та мандрівниками, які шукають тимчасове проживання, дозволяючи господарям встановлювати ціни, зазначати доступні дати, а гостям обирати житло відповідно до своїх потреб щодо розташування, зручностей та бюджету	*Airbnb, Vrbo, and HomeExchange, Otodom, gratka.pl, gumtree.pl, Couchsurfing, Booking.com*.	*Dobovo*, *DIM.RIA*, "*OLX* Нерухомість"
Каршеринг	Короткострокова оренда автомобілів за погодинну або денну оплату для особистого користування	*SnappCar, Uber* і *Lyft*, *Turo* та *Zipcar Getaround Bolt*	*BlaBlaCar, Getmancar*
Райдшеринг	Спільне використання транспорту, запропонованого приватними особами або платформами, з метою оптимізації витрат, підвищення ефективності мобільності та зменшення екологічного впливу	*Uber, Blablacar*	*Bolt, Uklon*
Карпулінг	Спільне використання приватного автомобіля декількома людьми, які мають спільний маршрут	*BlaBlaCar, Zimride*	*BlaBlaCar*
Шеринг велосипедів	Короткострокова оренда велосипедів через мережу станцій або мобільні платформи, сприяючи розвитку екологічного транспорту та зниженню рівня забруднення	*Bcycle, NextBike, Mevo*	*NextBike, Bikenow*
Шеринг самокатів	Короткострокова оренда електричних або механічних самокатів через мобільні додатки, сприяючи екологічній мобільності та зменшенню транспортних заторів у міських умовах	*jedenslad*	*Bolt, Kiwi*

Закінчення таблиці

Назва моделі	Зміст	Приклад	
		світ	Україна
Спільне створення та виробництво			
Спільне створення або спільний дизайн	Компанії просять зовнішніх експертів або клієнтів взяти участь у розробці або виробництві товарів чи послуг	компанія *Threadless*, що виробляє футболки	*Uklon*, співрозробка додатків, краудсорсингові платформи
Спільне виробництво, засноване на принципах спільноти	Люди самостійно об'єднуються у горизонтальні групи для спільної роботи над проєктами з метою досягнення загального результату без ієрархічної структури чи централізованого управління	"Вікіпедія", місцеві громадські сади	*WikiUkraine*, громадські простори, *Urban Space*
Відкриті інновації	Використання цілеспрямованих притоків і відтоків знань для прискорення внутрішніх інновацій та розширення ринків для зовнішнього використання інновацій відповідно	*P&G Connect + Develop*	*Ukrinnovate*
Відкриті джерела	Надання доступу до вихідного коду програмного забезпечення або продукту з можливістю його змінення, адаптації та розповсюдження відповідно до умов відкритої ліцензії	*Github* та *Linux*	*OpenDataBot, Ukrainian IT*-спільнота *OpenSource*
Кооперація та взаємодопомога			
Кооперативи	Підприємства або організації, які функціонують на засадах спільної власності їхніх членів, забезпечуючи справедливий розподіл прибутків та вигод серед учасників	місцеві громадські кооперативи, як-от *Park Slope Food Coop* у Брукліні, Нью-Йорк	Сільськогосподарські кооперативи, кооперативні магазини
Коворкінг	Спільне використання офісних приміщень і ресурсів незалежними працівниками для оптимізації витрат та сприяння соціальній взаємодії	*WeWork, Hub*	*Creative States, iHUB, Platforma*
Платформи обміну знаннями та талантами	Взаємодія між професіоналами, фрилансерами та замовниками для надання послуг, виконання завдань чи обміну спеціалізованими знаннями	*TaskRabbit, Thumbtack, Talkspace, Fiverr, UpWork*	*Kabanchik.ua, Freelancehunt, Work.ua*
Харчові кооперативи	Продаж харчових продуктів безпосередньо від фермерів, сприяючи підтримці локальних виробників та скороченню ланцюга постачання	*Local-Rolnik.pl*	*LavkaLavka*, "Від Фермера"
Фінансові моделі			
Краудфандинг	Фінансування проєктів, ідей чи продуктів шляхом збору коштів від великої та різноманітної групи людей, які підтримують ці ініціативи	*Kickstarter, Indiegogo. JOBS Act, SEC's Regulation A+*	"Спільнокошт", *zrzutka.ua*
Краудсорсинг	Велика кількість людей залучається для вирішення завдань або розробки ідей через надання знань, навичок чи ресурсів на платній або безоплатній основі	*Topcoder* та *MIT's Climate CoLab*	"Велика Ідея", *NaUKMA Crowdsource*
Краудінвестинг	Велика кількість інвесторів надає фінансові ресурси підприємству в обмін на частку власності або акціонерний капітал	*CrowdCube* та *CircleUp*	*Startup.Network*
Соціальне кредитування або "пірингове кредитування"	Надання й отримання позик між приватними особами без посередництва традиційних фінансових установ	*Zopa* та *Lending Club*	Кредитні спілки
Цифрові платформи для освіти та обміну знаннями			
Масові відкриті онлайн-курси (*Massive Open Online Courses, MOOCs*)	Освітня модель, що забезпечує доступ до навчальних програм через онлайн-платформи для великої кількості студентів із різних регіонів і середовищ	*Coursera, Udemy*	*Prometheus, EdEra*
Обмін ресурсами	Обмін ресурсами, втраченими речами або іншими об'єктами, а також обмін інформацією, включно з даними про наявність ліків і відгуками про медичні заклади	*Yanosik, Doctoralia, MioDottore, DoctorTakvimi, ZnamyLekar*	"*OLX* Україна", "Мій Дім Online", *Tabletki.ua*, "Лікар.Онлайн", *Doc.ua*
Торгівля			
Перепродаж і торгівля	Купівля, продаж або обмін нових і вживаних товарів через цифрові платформи, що забезпечує зручність транзакцій без необхідності особистої взаємодії	*eBay, Amazon, Craigslist, Kidizen*	*OLX, Shafa.ua*

Джерело: складено авторами на основі *Botsman* (2015).

Наведені моделі шерингової економіки за ринковими механізмами обміну ресурсами активно застосовуються як на глобальному, так і на українському ринку. Однак для ефективної реалізації цих моделей на цифрових ринках і маркетплейсах важливо також враховувати найбільш поширені бізнес-моделі отримання доходу. До таких моделей належать плата за послугу, *freemium*, а також модель повторного циклу і продажу, які дозволяють компаніям забезпечувати гнучкість і сталий дохід у рамках шерингових платформ.

Модель плати за послугу є однією з найбільш популярних форм шерингу, за якою організація чи компанія функціонує як посередник, з'єднуючи споживачів або покупців із продавцями або постачальниками товарів і послуг за певну комісію за надані посередницькі послуги. Наприклад, *AirBnB* стягує комісію з гостей (6–12%) та господарів (3%) за бронювання житла через платформу; а *Uber Technologies Inc*. отримує 20–25% від кожної виконаної поїздки. *BlaBlaCar SAS* також працює за цією моделлю, з'єднуючи водіїв із пасажирами, які розділяють витрати на подорож. *JustPark Parking Limited* забезпечує бронювання паркувальних місць та стягує комісію за свої послуги, тоді як *Spotahome Ltd*. полегшує довгострокову оренду житла, отримуючи фіксовану плату за обслуговування.

Модель Freemium передбачає надання користувачам базових послуг або доступу до платформ безкоштовно, проте з можливістю придбання додаткових функцій чи послуг за окрему плату. Такі моделі широко використовуються в цифрових сервісах і застосунках. Наприклад, *Swap.com* (онлайн-платформа для обміну, покупки або передачі вживаних товарів у США) пропонує безкоштовні послуги протягом перших 9 місяців. Після закінчення цього періоду користувачі отримують пропозиції на платні варіанти з розширеним функціоналом або перевагами. *Zoom* надає безкоштовний доступ до відеоконференцій з обмеженням за часом, тоді як платні плани пропонують розширений функціонал. *Dropbox* дозволяє безкоштовно зберігати обмежену кількість даних, а за розширення обсягу сховища пропонує платні опції. Подібним чином *LinkedIn* дає змогу безкоштовно використовувати базові функції, але пропонує преміумплани для рекрутерів, бізнесів і окремих користувачів.

Модель повторного циклу і продажу (On-Sale) передбачає купівлю товарів безпосередньо у споживачів, їх подальшу переробку, покращення або вдосконалення, а потім перепродаж за вищою ціною. Компанії, що працюють за цією моделлю, забезпечують зручність для клієнтів у продажу старих товарів, водночас переробляючи їх і пропонуючи нові або вдосконалені продукти. Прикладами такої моделі є *Gazelle.com*, *Decluttr.com*, які спеціалізуються на купівлі вживаних мобільних телефонів і електроніки, здійснюють їх переробку та перепродаж. Це дає змогу клієнтам знижувати витрати на нові гаджети, а також отримувати вигоду від продажу старих пристроїв. *Zipcar Inc*.

забезпечує зручність використання автомобілів без необхідності їх купівлі, зосереджуючись на оптимізації ресурсів. Компанії на кшталт *Fon Wireless Ltd*. також використовують цю модель, надаючи повторний доступ до інтернет-ресурсів через спільний *Wi-Fi*.

Наведені нижче моделі для отримання доходу демонструють, як шерингові платформи можуть не лише забезпечувати ефективність взаємодії між учасниками ринку, але й пропонувати гнучкі та інноваційні рішення для отримання доходів в мережах і маркетплейсах, заснованих на спільній роботі (*Česnuitytė et al*., 2022).

Фіксоване членство / підписка. Компанія стягує фіксований щомісячний або щорічний членський внесок незалежно від використання. Ця модель широко використовується в програмному забезпеченні. Наприклад, *Microsoft* 365 пропонує фіксовану підписку, яка забезпечує доступ до офісних додатків і хмарних сервісів незалежно від інтенсивності використання. Подібним чином *Apple* використовує модель підписки в таких сервісах, як *Apple Music* і *iCloud*, дозволяючи користувачам отримувати безперервний доступ до музики, зберігання даних і синхронізації пристроїв за фіксовану плату. *Silvernest LLC* пропонує плани для орендарів і орендодавців, забезпечуючи доступ до зручного інструментарію для управління спільним проживанням. *BlaBlaCar SAS* також пропонує платні плани для користувачів, які часто подорожують і бажають отримувати додаткові знижки чи переваги.

Багаторівнева підписка. Компанія пропонує низку планів підписки за різними ціновими категоріями залежно від частоти використання або кількості бажаних товарів. Наприклад, *ChatGPT* від *OpenAI* пропонує базовий безкоштовний доступ, а платний план *ChatGPT Plus* забезпечує розширені можливості, такі як швидший доступ і покращена продуктивність. *Spotify*, популярна платформа для стримінгу музики, пропонує плани *Premium* для окремих користувачів, родин чи студентів із різними ціновими категоріями. Також *Dropbox* забезпечує багаторівневі плани підписки для зберігання даних з додатковими функціями для бізнесу.

У межах *моделі членство плюс використання* компанії стягують базовий членський внесок, а також додаткові платежі за користування конкретними послугами. Ця модель характерна для хмарних обчислень. Наприклад, *Amazon Web Services* (*AWS*) дає змогу користувачам оплачувати початковий доступ і додатково розраховує плату залежно від обсягу використаних ресурсів, таких як обчислювальна потужність чи сховище. *Google Cloud Platform* застосовує аналогічний підхід, пропонуючи плату за зберігання даних, використання віртуальних машин та інші ресурси залежно від обсягу споживання. *Uber* також застосовує цю модель у своїй послузі *Uber Pass*, яка передбачає фіксовану плату за доступ до знижок і додаткову оплату залежно від кількості поїздок.

У *моделі білої етикетки* компанія створює платформу або продукт, який може бути ліцензований іншим організаціям, що брендують його під своїм ім'ям. Наприклад, *Shopify* надає інструменти для створення онлайн-магазинів, які можуть бути адаптовані та налаштовані для конкретних брендів, дозволяючи компаніям запускати власні маркетплейси з використанням їхніх технологій. Аналогічно, *LimeBike* інтегрує свої рішення для міського транспорту в рамках партнерських програм із місцевими муніципалітетами. Провідні постачальники платіжних рішень *Apple Pay* та *Google Pay* пропонують інтеграцію для забезпечення безконтактних платежів.

Класифікація моделей шерингової економіки, що базуються на різних механізмах обміну ресурсами, уможливлює здійснити глибоке узагальнення та систематизацію наявних підходів до організації економічних процесів. Це відкриває можливості для оптимізації стратегій впровадження інновацій у сучасні економічні системи. Структуризація різних підходів до організації ринкових механізмів обміну ресурсами не лише розширює розуміння економічної системи, а й створює передумови для інтерактивної оптимізації бізнес-практик у сфері спільного використання активів.

3. Основні фактори розвитку шерингової економіки

Фактори впливу на розвиток шерингової економіки охоплюють різноманітні аспекти, які можна розділити на драйвери, бар'єри та фактори з подвійною якістю (які можуть одночасно виступати як драйверами, так і бар'єрами). Загалом виділено 36 драйверів, 59 бар'єрів та 8 факторів із подвійною якістю (*Rathnayake et al*., 2024). Основні категорії факторів включають регуляторні, соціально-культурні, технологічні, економічні й екологічні аспекти.

Перехід до шерингової економіки значною мірою зумовлений впливом соціально-економічних чинників, як-от пандемія, інфляція та зростання культури додаткового заробітку (*side hustle*). Згідно з дослідженням *Deloitte* (*n. d.*), 42% покоління *Z* і 39% міленіалів активно займаються додатковою діяльністю для покриття фінансових потреб. Ця тенденція, разом із популяризацією раціонального використання ресурсів, сприяла інтеграції особистого майна у моделі економіки спільного користування, перетворюючи його на джерело доходу.

Міленіали залишаються основними користувачами шерингової економіки, становлячи 52% учасників цього ринку. Переваги шерингу для цієї демографічної групи включають зниження витрат, доступ до високоякісних послуг і товарів без необхідності володіння ними, а також екологічність. Водночас представники покоління *Z* демонструють зростальну зацікавленість у шерингових платформах, зумовлену їхніми споживчими звичками, орієнтованими на стійкість, технологічність та інновації.

Значну роль у розвитку шерингової економіки відіграє також зростання культури інфлюенсерів, яка стимулює створення платформ для оренди одягу за принципом "рівний-рівному", таких як *Loanhood* та *By Rotation*. Ці сервіси дозволяють монетизувати особисті речі, надаючи користувачам можливість створювати власні брендові вітрини.

Серед ключових драйверів стрімкого розвитку шерингової економіки можна виділити:

- швидке зростання населення, що спричиняє підвищення попиту на ефективне використання ресурсів;
- поширення бідності, яке стимулює пошук альтернативних способів доступу до товарів і послуг;
- розвиток інформаційних технологій, які полегшують взаємодію між користувачами;
- доступність та дешевизна інтернету та гаджетів, що сприяє популяризації цифрових платформ;
- зростання інтернет-спільнот, які формують нові соціальні зв'язки та довіру;
- затребуваність кастомізованих сервісів, орієнтованих на індивідуальні потреби споживачів;
- економічна раціональність, спрямована на ефективніше використання матеріальних ресурсів;
- зміна споживацьких уподобань: перевага локальних компаній із "людським обличчям" над корпораціями;
- відкритість користувачів до нових сервісів та досвіду;
- популярність тренду "користуватися замість володіти", яка змінює ставлення до власності (*PriceWaterhouseCoopers*, *n. d.*).

Окремо слід виділити такі фактори розвитку шерингової економіки, як формування глобальної екосистеми цифрових платформ, урядова лібералізація, існування рейтингових систем, досягнення екологічного та соціального ефектів.

Серед цих факторів особливо значущими є технологічні аспекти, які не лише визначають спосіб функціонування шерингових платформ, але й сприяють формуванню глобальної екосистеми цифрових сервісів. Технології стають фундаментом для створення нових бізнес-моделей, забезпечують ефективну взаємодію між користувачами та сприяють інтеграції екологічних і соціальних цілей. У цьому контексті важливо звернути увагу на ключові технологічні напрями, які визначають вектор розвитку шерингової економіки: соціальні мережі, штучний інтелект, інформаційна безпека, блокчейн.

Інновації в технологіях не тільки відкривають нові можливості для шерингової економіки, але й визначають нові правила гри на ринку, сприяючи сталим бізнес-практикам і глобальній інтеграції. Водночас, на відміну від традиційної економіки, шеринговий підхід потребує більшої адаптації споживача до надавача послуг. Наприклад, в оренді житла чи

авто власник зберігає право на власність, на відміну від колективної власності в територіальних громадах.

Бар'єри, які стримують розвиток цієї економічної моделі, охоплюють правові, інституційні та культурні аспекти. Легітимність шерингових платформ часто піддається сумніву через відсутність чіткої регуляції та законодавчої бази, що створює юридичні невизначеності. Інституційні бар'єри, такі як недостатня інфраструктура і державна підтримка, можуть перешкоджати розвитку шерингових ініціатив. Крім того, культурні бар'єри, включно з нерозумінням або несприйняттям ідеї спільного використання, також можуть обмежувати поширення таких моделей. Окремо варто виділити безпекові аспекти, зокрема ризики, пов'язані з конфіденційністю даних, захистом особистої інформації користувачів та безпекою фінансових транзакцій, що є важливими чинниками, які можуть суттєво вплинути на довіру до платформ та їх популяризацію.

Фактори з подвійною якістю включають, зокрема, підприємницьку діяльність, що може бути як рушієм розвитку шерингової економіки, так і джерелом проблем через конкуренцію з традиційними бізнес-моделями. Крім того, економічна та соціальна нерівність можуть обмежувати доступ до шерингових платформ для деяких соціальних груп, що знижує ефективність цих моделей у різних регіонах і середовищах.

Шерингова економіка відповідає сучасним потребам гнучкості, доступності та сталого розвитку, що сприяє її стрімкому зростанню. Оскільки ця модель продовжує прискорено розвиватися, вона, ймовірно, і надалі визначатиме те, як люди отримуватимуть доступ до товарів і послуг та користуватимуться ними в майбутньому.

Останніми роками популярність послуг шерингової економіки різко зросла. У 2023 р. в шеринговій економіці налічувалося понад 9,8 тис. компаній, які працювали у 133 країнах та 25 секторах (*Gitnux, n. d.*). *PWC* та *Deloitte* стверджують, що в стартапи шерингової економіки інвестовано понад 12 млрд дол. США, що більш ніж удвічі перевищує інвестиції в стартапи соціальних мереж, таких як *Facebook* і *Twitter* (*PriceWaterhouseCoopers, n. d.*; *Deloitte, n. d.*). Експерти очікують, що така тенденція збережеться, а загальна вартість глобальної шерингової економіки зросте більш ніж удвічі (*Statista, n. d.*).

Отже, синергія соціально-економічних, технологічних та культурних факторів створює сприятливе середовище для впровадження бізнес-моделей шерингової економіки, що забезпечують як локальний, так і глобальний вплив на економічну систему. Однак наявні бар'єри, а також фактори з подвійною якістю, які можуть виступати як драйверами, так і обмеженнями для подальшого розширення цієї моделі, потребують додаткового аналізу та подолання для забезпечення сталого й ефективного впровадження шерингових платформ у глобальну економічну систему.

4. Роль шерингових моделей у глобальній економіці

Глобальна вартість шерингової економіки зросла з 14 млрд дол. США у 2014 р. (*Governance Studies at Brookings*, 2017) до 145.22 млрд дол. США у 2022 р. (*Dharmadhikari*, 2024). За даними дослідження *Insider Intelligence*, у 2023 р. продажі цифрових продуктів лише в США зросли на 14.8% порівняно з попереднім роком (*Li*, 2023).

У дослідженні (*Hamari et al*., 2016) виокремлено ключові мотиви участі в економіці шерингу, наголошуючи на її потенціалі у зменшенні соціальних проблем, зокрема надмірного споживання, забруднення навколишнього середовища та бідності. Зниження витрат на економічну координацію в рамках спільнот сприяє більш ефективному використанню ресурсів та інтеграції соціально відповідальних підходів. Це, своєю чергою, демонструє значущість шерингової економіки в контексті глобальних економічних трансформацій, оскільки вона підтримує стійке економічне і соціальне становлення в умовах змінюваного глобального середовища.

Шерингова економіка пропонує такі переваги, як економія коштів (збільшення різноманітності продуктів чи послуг), підвищення ефективності використання ресурсів (циркуляція ресурсів), зменшення впливу на навколишнє середовище (повне використання ресурсів) та зміцнення зв'язків між громадами (розвиток культури довіри, еволюція ролі організацій чи компаній).

Однією з ключових переваг шерингової економіки є гнучкість, яку вона надає учасникам ринку. Шерингова економіка створює можливості для самозайнятості, що дає змогу орендарям або продавцям самостійно визначати графік роботи, обсяг і тип пропонованих послуг. Такий підхід є привабливим для багатьох людей, які прагнуть адаптивності у роботі та можливості комбінувати її з іншими заняттями.

Іншим важливим аспектом є підвищення ефективності використання ресурсів. Ця модель сприяє зниженню потреби у виробництві нових товарів завдяки повторному використанню наявних, що зменшує навантаження на навколишнє середовище. Наприклад, платформи оренди житла або транспортних засобів дозволяють максимально використовувати активи, знижуючи їхню недоцільну експлуатацію.

Шерингова економіка також характеризується розвиненою комунікаційною інфраструктурою. Багато платформ забезпечують інтегровані сервіси обміну повідомленнями, які сприяють відкритому діалогу між споживачами та постачальниками. Це дає можливість обговорювати умови співпраці, вирішувати потенційні проблеми та підвищувати рівень довіри між сторонами. Така взаємодія є основою для розвитку стійких соціальних зв'язків і формування спільноти користувачів.

Окрім цього, економічні вигоди шерингової моделі полягають у зменшенні цін на товари та послуги. Завдяки низьким операційним витратам багато підприємств, що працюють за цією моделлю, пропонують

продукти та послуги за доступнішими цінами. Це особливо важливо для споживачів, які раніше не могли дозволити собі користуватися подібними сервісами.

За прогнозами, шерингова економіка зберігатиме динамічні темпи зростання. Очікується, що її обсяг досягне 246–335 млрд дол. США у 2025 р. (*The Business Research Company*, 2025, *January*; *Yaraghi & Ravi*, 2016, *December* 29; *Sharma*, 2022) та перевищить 600 млрд дол. США у 2027 р. (*O'Sullivan*, 2023; *Statista,* 2024, *April*). За іншими оцінками, середньорічні темпи зростання сектору становитимуть 32%, що дасть змогу досягти рівня 793.68 млрд дол. США до 2028 р. (*Globe Newswire*, 2023, *March* 15). Такий динамічний розвиток підтверджує зростальний вплив шерингової економіки на глобальні економічні процеси. Її ресурсоефективність, адаптивність та оптимізація витрат сприяють формуванню нових моделей споживання і виробництва, що забезпечують сталий розвиток. Включення шерингових механізмів у сучасні економічні системи не лише підвищує ефективність використання ресурсів, а й відіграє ключову роль у структурних трансформаціях світової економіки.

Отже, шерингова економіка поступово інтегрується у глобальну економічну систему, трансформуючи традиційні моделі споживання, виробництва та розподілу ресурсів. Її динамічне зростання свідчить не лише про економічну доцільність, а й про соціальну релевантність. Висхідна траєкторія розвитку цього сектору демонструє, що гнучкість, мережеві ефекти та раціональне використання активів стають новими орієнтирами сталого економічного розвитку. Це беззаперечно доводить, що шерингова економіка не лише реагує на сучасні виклики, а й формує довгострокові структурні зміни, які визначатимуть подальшу еволюцію глобальних ринків.

Висновки

Шерингова економіка як парадигма сучасності сприяє оптимізації використання ресурсів, підвищенню ВВП та цифровій трансформації економічних відносин, що підтверджується статистичними даними. Цифровізація та технологічні інновації створюють нові моделі взаємодії між економічними агентами, що, своєю чергою, допомагає зростанню конкурентоспроможності на глобальному ринку. Зростання шерингової економіки приводить до трансформації традиційних ринкових відносин, де виникають нові форми самозайнятості та розвитку бізнесу. Це підтверджує гіпотезу, що шерингові платформи, завдяки своїй інтеграційній ролі та зниженню витрат, позитивно впливають на економічний розвиток та екологічну стійкість. Технологічний прогрес у цьому контексті виступає як важлива детермінанта розвитку цієї моделі економіки.

Шерингова економіка впливає на соціально-економічний розвиток та формування нових бізнес-моделей, де технологічні інновації

стимулюють підприємницьку активність, зайнятість та розвиток інфраструктури. Принципи такої економіки відповідають цілям сталого розвитку, сприяючи відповідальному споживанню, зменшенню екологічного впливу й оптимізації виробничих процесів. Шерингова економіка також стимулює економічне зростання, створюючи можливості для підприємництва і боротьби з бідністю, а технологічні інновації підтримують сталий розвиток міст і громад, допомагаючи в боротьбі зі зміною клімату.

Наукова новизна дослідження полягає у структуризації моделей шерингової економіки через аналіз ринкових механізмів взаємодії учасників на цифрових платформах щодо обміну ресурсами. Така структуризація є важливою для поглибленого розуміння шерингової економіки як потужного інструменту економічної трансформації, що позначається не лише на ефективності бізнес-процесів, але й розвитку стратегій управління ресурсами в умовах глобалізованої економіки.

Перспективні напрями подальших досліджень, що сприятимуть поглибленому розумінню впливу шерингової моделі на суспільство та економіку в цілому, можуть включати: аналіз впливу різних регуляторних підходів до шерингової економіки в геопросторовій площині, оцінку соціальних наслідків через маргіналізацію або посилення бідності деяких груп населення, ідентифікацію негативних наслідків розвитку моделі, дослідження латентних факторів впливу на довгострокову стійкість шерингової економіки, у тому числі з фокусом на зростальну амбівалентність у ставленні до нових моделей споживання, а також аналіз безпекових аспектів шерингової економіки, включно з кібербезпекою, захистом персональних даних користувачів та потенційними загрозами для довіри серед учасників платформ.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ / REFERENCE

Botsman, R. (2015). *The sharing economy: Dictionary of commonly used terms.* https://medium.com/@rachelbotsman/the-sharing-economy-dictionary-of-commonly-used-terms-d1a696691d12

Česnuitytė, V., Klimczuk, A., Miguel, C., & Avram, G. (Eds.). (2022). *The sharing economy in Europe: Developments, practices, and contradictions*. https://doi.org/10.1007/978-3-030-86897-0

Constantiou, I., Marton, A., & Tuunainen, V. K. (2017). Four models of sharing economy platforms. *MIS Quarterly Executive, 16*(4), Article 3. https://aisel.aisnet.org/misqe/vol16/iss4/3

Curtis, S. K., & Mont, O. (2020). Sharing economy business models for sustainability. *Journal of Cleaner Production*, (266). https://doi.org/10.1016/j.jclepro.2020.121519

Dabbous, A., & Tarhini, A. (2021). Does sharing economy promote sustainable economic development and energy efficiency? Evidence from OECD countries. *Journal of Innovation & Knowledge, 6*(1), 58–68. https://doi.org/10.1016/j.jik.2020.11.001

Deloitte. (n. d.). *The rise of the sharing economy: Impact on the transportation space*. https://www2.deloitte.com/ch/en/pages/consumer-business/articles/the-sharing-economy.html

Dharmadhikari, S. (2024). *Sharing economy market report 2025 (Global edition)*. Cognitive Market Research. https://www.cognitivemarketresearch.com/sharing-economy-market-report?srsltid=AfmBOorbc0ELc_ue9gDJVE9X5XK2j05XMRhZxH9AqZqzqdR1HNs5WjL9

Gerwe, O., & Silva, R. (2020). Clarifying the sharing economy: Conceptualization, typology, antecedents, and effects. *Academy of Management Perspectives, 34*(1), 65–96. https://doi.org/10.5465/amp.2017.0010

Gitnux. (n. d.). *Sharing economy statistics: 2023 trends*. https://blog.gitnux.com/sharing-economy-statistics/

Globe Newswire. (2023, March 15). *32% growth in sharing economy market by 2023–2028: Analyzing views and position in global competition.* https://www.globenewswire.com/en/news-release/2023/03/15/2627768/0/en/32-Growth-in-Sharing-Economy-Market-by-2023-2028-Analyzing-Views-and-Position-in-Global-Competition.html

Görög, G. (2018). The definitions of sharing economy: A systematic literature review. *Management*, *13*(2), 175–189. https://doi.org/10.26493/1854-4231.13.175-189

Governance Studies at Brookings. (2017). *The current and future state of the sharing economy.* https://www.brookings.edu/wp-content/uploads/2016/12/sharingeconomy_032017final.pdf

Gryshova, I., & Nesterova, K. (2021). The concept of a circular economy in the context of sustainable development. *Ekonomika APK*, (4), 88–94. https://doi.org/10.32317/2221-1055.202104088

Hamari, J., Sjöklint, M., & Ukkonen, A. (2016). The sharing economy: Why people participate in collaborative consumption. *Journal of the Association for Information Science and Technology, 67*(9), 2047–2059. https://doi.org/10.1002/asi.23552

Hossain, M. (2020). Sharing economy: A comprehensive literature review. *International Journal of Hospitality Management*, (87). https://doi.org/10.1016/j.ijhm.2020.102470

Kraus, K. M., Kraus, N. M., & Marchenko, O. V. (2023). The establishment of the sharing market as a basis for the formation of a "reputation" economy and overcoming humanity's environmental problems. *European Scientific Journal of Economic and Financial Innovation, 1*(11), 73–83. https://doi.org/10.32750/2023-0106

Laukkanen, M., & Tura, N. (2020). The potential of sharing economy business models for sustainable value creation. *Journal of Cleaner Production*, (253). https://doi.org/10.1016/j.jclepro.2020.120004

Li, Z. (2023). *Understanding the sharing economy*. Thunderbird School of Global Management. https://thunderbird.asu.edu/thought-leadership/insights/understanding-sharing-economy

O'Sullivan, J. (2023). *The influence of Gen Z is driving a new era for the sharing economy.* VML. https://www.vml.com/insight/sharing-economy-2-0

Oxfam. (2023). *Survival of the richest*. https://www.oxfam.org/en/research/survival-richest

PriceWaterhouseCoopers. (n. d.). *Sharing or paring? Growth of the sharing economy*. https://www.pwc.com/hu/en/kiadvanyok/assets/pdf/sharing-economy-en.pdf

Rathnayake, I., Ochoa, J. J., Gu, N., Rameezdeen, R., Statsenko, L., & Sandhu, S. (2024). A critical review of the key aspects of sharing economy: A systematic literature review and research framework. *Journal of Cleaner Production*, (434), 140378. https://doi.org/10.1016/j.jclepro.2023.140378

Ritter, M., & Schanz, H. (2019). The sharing economy: A comprehensive business model framework. *Journal of Cleaner Production*, (213), 320–331. https://doi.org/10.1016/j.jclepro.2018.12.154

Rojanakit, P., Torres de Oliveira, R., & Dulleck, U. (2022). The sharing economy: A critical review and research agenda. *Journal of Business Research*, (139), 1317–1334. https://doi.org/10.1016/j.jbusres.2021.10.045

Sánchez-Pérez, M., Rueda-López, N., & Marín-Carrillo, M. B. (2021). Theoretical dilemmas, conceptual review and perspectives disclosure of the sharing economy: A qualitative analysis. *Review of Management Science*, (15), 1849–1883. https://doi.org/10.1007/s11846-020-00418-9

Sharma, P. (2022). Sharing economy: The concepts and cases. In J. Bhattacharyya (Ed.), *Dealing with socially responsible consumers* (pp. 57–78). Palgrave Macmillan. https://doi.org/10.1007/978-981-19-4457-4_4

Statista. (2024, April). *Value of the sharing economy worldwide in 2021 with a forecast for 2027*. https://www.statista.com/statistics/830986/value-of-the-global-sharing-economy/

Stepnov, I. (2021). Value creation by the sharing economy in the post-industrial society. In J. Kovalchuk (Ed.), *Post-industrial society* (pp. 233–250). Palgrave Macmillan. https://doi.org/10.1007/978-3-030-59739-9_11

The Business Research Company. (2025, January). *Sharing economy global market report 2025*. https://www.thebusinessresearchcompany.com/report/sharing-economy-global-market-report

United Nations Development Programme. (n. d.). *Sustainable Development Goals*. https://www.undp.org/sustainable-development-goals

Yaraghi, N., & Ravi, S. (2016, December 29). *The current and future state of the sharing economy*. Brookings Institution. https://www.brookings.edu/articles/the-current-and-future-state-of-the-sharing-economy/

Галуцьких, Н. А., & Кошкарьова, Є. Л. (2021). Основні драйвери виникнення та розвитку шерінг-економіки в світі. *Економічні студії, 2*(32), 13–22. http://www.lef.lviv.ua/files/archive/journal/2021/2(32)_2021.pdf

Halutskykh, N. A., & Koshkariova, Ye. L. (2021). Main drivers of the emergence and development of the sharing economy worldwide. *Economic Studies, 2*(32), 13–22. https://www.lef.lviv.ua/files/archive/journal/2021/2(32)_2021.pdf

Герасименко, А. (2020). Нова нормальність економіки XXI ст. *Вісник Київського національного торговельно-економічного університету*, 131(3), 5–26. https://doi.org/10.31617/visnik.knute.2020(131)01

Gerasymenko, A. (2020). New normal of the economy of the XXI century. *Herald Kyiv National University of Trade and Economics, 131*(3), 5–26. https://doi.org/10.31617/visnik.knute.2020(131)01

Гуцан, О. М. (2021). Економіка спільної участі як фактор соціально-економічних змін. *Збірник наукових праць Харківського національного педагогічного університету імені Г. С. Сковороди*, (19), 38–50. http://journals.hnpu.edu.ua/index.php/economics/article/view/3673

Hutsan, O. M. (2021). The economy of shared participation as a factor of socio-economic changes. *Collection of scientific articles of H. S. Skovoroda Kharkiv National Pedagogical University*, (19), 38–50. http://journals.hnpu.edu.ua/index.php/economics/article/view/3673

Мазаракі, А. А., & Лагутін, В. Д. (2022). Парадигма економічної науки і потенціал її змін у XXI ст. *Економіка України*, (3), 23–40. https://doi.org/10.15407/economyukr.2022.03.023

Mazaraki, A. A., & Lahutin, V. D. (2022). The Paradigm of Economic Science and Its Potential Changes in the 21st Century. *Economy of Ukraine*, (3), 23–40. https://doi.org/10.15407/economyukr.2022.03.023

Новікова, Н., Дьяченко, О., & Гончаренко, О. (2023). Цифрові платформи як драйвер розвитку економіки. *Scientia fructuosa*, *150*(4), 47–66. https://doi.org/10.31617/1.2023(150)04	Novikova, N., Diachenko, O., & Goncharenko, O. (2023). Digital platforms as a driver of economic development. *Scientia fructuosa, 150*(4), 47–66. https://doi.org/10.31617/1.2023(150)04
Руда, М. В., & Ільницький, В. С. (2020). Свідоме споживання як основний фактор розвитку економіки спільної участі. *Інфраструктура ринку*, (43), 24–28. https://doi.org/10.32843/infrastruct43-5	Ruda, M. V., & Ilnytskyi, V. S. (2020). Conscious consumption as a key factor in the development of the sharing economy. *Market infrastructure*, (43), 24–28. https://doi.org/10.32843/infrastruct43-5

Конфлікт інтересів. Автор заявляє, що не має фінансових чи нефінансових конфліктів інтересів щодо цієї публікації; не має відносин із державними органами, комерційними або некомерційними організаціями, які могли б бути зацікавлені у поданні цієї точки зору. З огляду на те, що автор працює в установі, яка є видавцем журналу, що може зумовити потенційний конфлікт або підозру в упередженості, остаточне рішення про публікацію цієї статті (включно з вибором рецензентів та редакторів) приймалося тими членами редколегії, які не пов'язані з цією установою.

Автор не отримувала прямого фінансування для цього дослідження.

Гончаренко О. Глобальний вимір шерингової економіки. *Зовнішня торгівля: економіка, фінанси, право*. 2025. № 1. С. 23–41. Серія. Економічні науки. https://doi.org/10.31617/3.2025(138)02

Надійшла до редакції 03.02.2025.
Прийнято до друку 26.02.2025.
Публікація онлайн 12.03.2025.